

СЕКЦІЯ 1

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

ЦИФРОВІЗАЦІЯ І СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

А. Є. АЧКАСОВ, д-р екон. наук, проф., проф. кафедри економіки

І. В. МІЛЬКІН, старший викладач кафедри економіки

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова, м. Харків

Цифровізація міжнародної торгівлі стала одним із провідних факторів забезпечення позитивної динаміки міжнародної торгівлі й відновлення світової економіки після глобальної фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. та пандемії COVID-2019. Технологічні зрушення в комп'ютеризації, комунікаціях і обробці інформації визначили виникнення цифрової революції. У зв'язку із цим:

- збільшилися потужності й швидкості роботи комп'ютерів, супроводжуючи різке падіння їх вартості та тотальне використання персональних комп'ютерів;

- підвищилася пропускна здатність комунікаційних мереж, що з'явилося важливим каталізатором для швидкого поширення Інтернету й мобільних пристроїв;

- зросла здатність переводити інформацію з аналогової форми в цифрову, а також збирати її, зберігати й аналізувати.

Отже, процес переходу від механічних і аналогових технологій до цифрових, їх швидка адаптація, особливо в інформаційному та комунікаційному секторах економіки, активне використання послуг, заснованих на інформаційно-комунікаційних технологіях в інших секторах економіки заклали фундамент для цифровізації міжнародної торгівлі.

Цифровізацію в загальному виді визначають як тривалий, складний і багатоаспектний процес переходу виробничих і управлінських технологій та інформаційних ресурсів у стан, придатний для ефективного застосування цифрових пристроїв і технологій.

Основні зміни цифровізації в міжнародній торгівлі проявляються:

- у масштабному розвитку електронної комерції, в якій (включаючи як внутрішню, так і транскордонну) більшу частку займають постачання між підприємствами; електронна торгівля географічно сконцентрована в Північній Америці, Східній Азії та Європі, на які припадає понад 75% її обороту [1];

- в інтенсивному розвитку обслуговування зовнішньої торгівлі інформаційно-комунікаційними послугами;

- у розвитку цифрових платформ електронної комерції.

Впровадження цифрових технологій може знизити торговельні витрати, у тому числі транспортні й логістичні. Так, з 1996 р. по 2019 р. витрати в міжнародній торгівлі скоротилися на 15% [2]. Це, у свою чергу, зменшить значимість відстаней у міжнародних торговельних угодах.

Характерно, що частка компаній, залучених у зовнішню торгівлю з використанням цифрових інструментів, зростає з кожним роком, але традиційна статистика не дозволяє оцінити дійсний масштаб цієї торгівлі. Незважаючи на стрімкий розвиток цифрових технологій, офіційних даних про обсяги цифрової економіки недостатньо, а часом вони не є співставними по країнах.

Відомо, що цифровізація впливає й на структуру торгівлі товарами. У зв'язку з поширенням цифрових технологій обсяги торгівлі деякими видами товарів збільшуються, а інші товари продаються й здобуваються рідше.

Одним з ефектів цифрових технологій є те, що окремі групи товарів заміщаються послугами. Причина полягає в тому, що нові технології, значно понизивши вартість копіювання й поширення креативних продуктів, таких, як тексти, зображення, музика, викликали скорочення торгівлі фізичними об'єктами, в яких втілювалася подібна креативна діяльність. До товарів, що заміщаються цифровими послугами, відносять кінофільми, традиційно друкована продукція – книги, карти, газети, журнали, поштові листівки, відеоігри, музичні та медіазаписи та ін. Частка цих товарів у міжнародній торгівлі в останні роки падає.

У структурі міжнародної торгівлі послуги стають більш вагомими. Відбувається зниження так званих «традиційних послуг» (транспортних) і збільшення обсягів високотехнологічних послуг (телекомунікаційні, комп'ютерні й інформаційні).

Таким чином, прослідковується тенденція до збільшення обсягів світового імпорту й експорту товарів і послуг. В абсолютному вимірі ще переважають обсяги імпорту й експорту товарів, а за темпи зростання домінують імпорт та експорт послуг. Істотний внесок у досягнення розвитку міжнародної торгівлі внесла цифровізація.

Статистика показує зростання обсягів електронної комерції, збільшення обсягу експорту послуг, наданих з використанням цифрових технологій, а також частки високотехнологічних продуктів, що забезпечують цифровізацію міжнародної торгівлі в структурі торгівлі товарами.

Отже, широке застосування нових технологій знижує вартість товарних поставок і полегшує міжнародні поставки послуг, відкриває нові формати взаємодії учасників торгівлі.

Література:

1. Куди йде електронна комерція. Мовою цифр. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/kudy-ide-elektronna-komertsiiia-movoju-tsyfr> (дата звернення 31.01.2022).
2. World Trade Statistical Review 2020. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2020_e/wts20_toc_e.htm (дата звернення 31.01.2022).